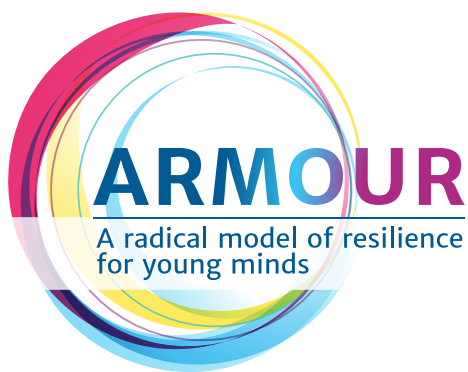

www.armourproject.eu

Trainershandleiding

Workshop Coaching en Ouderschap

**Radicalisering helpen voorkomen
door positief coachen en
ouderschap**

Mei 2021 vrijgegeven

De inhoud van dit document is volledig ter
verantwoording van de schrijvers en kan op geen
enkele manier gezien worden als een reflectie van de
opvattingen van de Europese Commissie.

Dit project werd gefinancierd door de Internal Security Fund —
Police van de Europese Unie, onder Grant Agreement No. 823683.

Inhoud

Samenvatting	3
Inleiding	4
Opzet workshops	5
Achtergrond	6
Wat is radicalisering?	6
Wat is polarisatie?	6
Wat verstaan we onder coaching en ouderschap?	7
Waarom zijn coaching en ouderschap belangrijk?	8
Workshop nr. 1 Coaching en ouderschap	9
Doelgroep	9
Centrale vragen	9
Centrale concepten	9
Leeruitkomsten	9
Kerncompetenties	10
Methodologie	10
Structuur van de workshop	11
Keuze oefeningen	11
Bibliografie	37
Bijlage 1 Gebruikte onderwijstechnieken	39

Oefeningen

Oefening 1 – Wat is een goede mentor/ouder?	13
Oefening 2 – Eigenschappen van ouders en coaches	14
Oefening 3 – Geen advies!	16
Oefening 4 – Bouw je eigen rolmodel	18
Oefening 5 – Het M&M emotiespel	20
Hand-out oefening 5 – M&M's emotiespel	21
Oefening 6 – Emoties begrijpen	23
Oefening 7 – Hoe zie je mij?	25
Hand-out oefening 7 – Hoe zie je mij?	26
Oefening 8 – Veranderen	27
Hand-out oefening 8 – Wensen en doelen	29
Oefening 9 – Stoelendans	31
Oefening 10 – Breng je wijk in kaart	34

Samenvatting

Binnen het EU-gefinancierde project ARMOUR is na interviews en focusgroepen met eerstelijnswerkers een zevental workshops samengesteld. Deze workshops zijn bedoeld voor professionals die met jeugdigen van 10 tot 18 jaar werken en die willen bijdragen aan het voorkomen van radicalisering. Ze kunnen door één persoon worden voorbereid en vervolgens met collega's en jongeren worden uitgevoerd.

Elke workshop gaat in op factoren die bijdragen aan radicalisering van jongeren. Er wordt uitgelegd hoe het radicaliseringsproces verloopt en wat de relatie is tussen radicalisering en het centrale onderwerp, zoals in dit geval coaching en ouderschap.

Identiteitsproblemen worden vaak genoemd als één van de belangrijkste causale factoren in het proces van radicalisering. Dalgaard-Nielsen (2008) beschrijft bijvoorbeeld hoe de 'zoektocht naar identiteit die bijdraagt aan een gevoel van saamhorigheid, waarde en doel' een oorzaak voor radicalisering kan worden. Daarom is het belangrijk om jongeren te begeleiden in hun identiteitsvorming om radicalisering tegen te gaan. Voor maximaal effect zou dat gecombineerd moeten worden met aandacht voor andere push- en pullfactoren van radicalisering die in de andere zes workshops worden behandeld.

Coaching en opvoeding zijn instrumenteel in de identiteitsvorming van jonge mensen. Om jongeren daarbij goed te kunnen begeleiden hebben coaches en ouders begrip en vaardigheden ten aanzien van emotionele en psychologische processen nodig. Daarmee kunnen ze jongeren ondersteunen bij het verwerken van emoties en zelfontplooiing, kunnen ze positieve bekrachtiging bieden, ze leren omgaan met stressvolle situaties, enz. Hierdoor worden jongeren minder vatbaar voor gewelddadig en destructief gedrag en wordt de kans kleiner dat ze actief deel gaan uitmaken van het radicaliseringsproces.

Deze handleiding legt de basis voor het geven van een workshop waarin professionals die met jongeren werken wordt geleerd hoe coaching en ouderschap als een vormen van psycho-educatieve interventie kunnen worden ingezet om tot een positief zelfbeeld te komen. Hiervoor worden tien mogelijke oefeningen aangeboden die zowel gericht zijn op risico- als op beschermingsfactoren voor radicalisering.

Er is al een powerpoint-presentatie gemaakt die als basis voor de workshop kan dienen. De daarin reeds uitgewerkte oefeningen kunnen aangevuld worden met oefeningen naar keuze. Alle materialen zijn te vinden op <https://www.firstlinepractitioners.com/> en <https://www.traininghermes.eu>. Op deze laatste site kun je ook een ondersteunende e-learning vinden.

Inleiding

Deze workshop is bedoeld voor professionals die in hun werk met jongeren van 10-18 jaar omgaan en die een bijdrage willen leveren aan het voorkomen van radicalisering door jongeren te ondersteunen in hun identiteitsvorming. Het gaat hierbij om docenten, politiemensen, jongerenwerkers, jeugdzorgmedewerkers, therapeuten, coaches, etc.

Onze huidige maatschappij polariseert (Lub, De Groot & Schaafsma, 2011) en dit draagt bij aan het radicaliseringsproces van individuen, dit kan zowel linkse, rechtse, separatistische, one-issue als religieuze radicalisering betreffen. De ene jongere blijkt hier meer gevoelig voor dan de andere. En hoewel er geen blauwdruk is voor radicalisering blijkt dat een aantal factoren vaak genoemd wordt in relatie tot radicalisering (Ranstorp, 2018).

Hierbij gaat het zowel om risico- als beschermingsfactoren. Veel van deze factoren hebben vroeg in het radicaliseringsproces effect en kunnen ook het beste in een vroeg stadium van radicalisering worden beïnvloed. Eerstelijnsprofessionals (Zannoni, Van der Varst, Bervoets, Wensveen, Van Bolhuis en Van der Torre, 2008) en ouders spelen hier een belangrijke rol in.

De partners in het EU-project ARMOUR hebben zeven van deze factoren bekeken en voor elk een eendaagse workshop gemaakt waarin eerstelijns werkers kennis en vaardigheden aanleren voor het doen van effectieve, op jongeren gerichte interventies. Het idee is dat jij zelf deze workshop kan geven aan je collega's en netwerkpartners, maar je kunt ook de oefeningen eruit pikken om die met jongeren te doen.

Dit is de workshop die 'coaching en ouderschap' behandelt, de andere workshops gaan over: identiteit en narratieven; kritisch denken; omgaan met boosheid; constructief discussiëren; omgaan met conflicten en de laatste behandelt de beste manier om als overheid op te treden.

Opzet workshops

De zeven workshops hebben min of meer dezelfde structuur. Na de inleiding volgt een algemene toelichting op het radicaliseringsproces en de rol die bepaalde factoren daarin kunnen spelen. Daarna wordt één factor in relatie tot radicalisering uitgelicht. Vervolgens zijn er oefeningen, die enerzijds tot doel hebben om de deelnemers zelf te laten ervaren wat de betekenis is van de behandelde concepten en anderzijds bedoeld zijn om met jongeren uit te voeren. Ook worden de ervaringen en inzichten van de professionals zelf gebruikt om van elkaar te leren. Het is dus een mix van theorie, interactie en zelf doen en ervaren.

Met enige aanpassing is het heel goed mogelijk om deze training online uit te voeren. In de toelichting worden suggesties gedaan om de oefeningen te laten passen in een online medium; bijvoorbeeld door het toevoegen van breakout-sessies. De trainers zullen de training moeten aanpassen aan hun eigen specifieke digitale platform voor het beste resultaat.

Achtergrond

Wat is radicalisering?

Radicalisering is een complex proces waarvan onderzoekers en beleidsmakers verschillende inzichten en definities hebben (Borum, 2017). De belangrijkste onderdelen zijn extreme of radicale ideologieën en de bereidheid om geweld te gebruiken om doelen te bereiken, waardoor het een bedreiging van de maatschappelijke veiligheid wordt.

De factoren die een bijdrage leveren aan radicalisering kunnen worden verdeeld in push-, pull- en persoonlijke factoren. Push-factoren zijn zaken die mensen als het ware naar radicalisering toe duwen, weg van de reguliere maatschappij. Voorbeelden zijn boosheid of ervaren grieven als gevolg van arbeidsdiscriminatie (Van den Bos, 2019). Pull-factoren zijn factoren die mensen kunnen aantrekken tot radicalisering, zoals de broederlijke banden van een extremistische groep of de gevoelens van superioriteit die een bepaalde ideologie biedt. Persoonlijke factoren zijn de individuele kenmerken die sommige mensen kwetsbaarder maken dan anderen in vergelijkbare omstandigheden, zoals persoonlijke eigenschappen of levensgebeurtenissen (Vergani, Iqbal, Ilbahar & Barton, 2018).

Er wordt ook vaak verwezen naar verschillende fasen in het proces (Moghaddam, 2005; McCauley en Moskalenko, 2017). Deze visie op radicalisering ziet radicalisering als een spectrum of trap waarop elke volgende stap het individu naar een diepere staat van radicalisering brengt. De Europese Commissie (2020) omschrijft radicalisering als:

“een gefaseerd en complex proces waarin een individu of een groep een radicale ideologie of overtuiging omarmt die geweld accepteert, gebruikt of door de vingers ziet [ ] om een specifiek politiek of ideologisch doel te bereiken”.

Hoewel de ideologieën verschillen, is het proces van radicalisering vergelijkbaar in links-, rechts-, separatistisch, one-issue en religieus extremisme.

Diverse factoren kunnen een bijdrage leveren aan het radicaliseren van een persoon (Ranstorp, 2018). Dit kunnen kenmerken van het individu zijn, maar ook factoren in de directe omgeving van een jeugdige en nog verder weg liggende zaken als geopolitiek en (sociale) media. Voor meer informatie over zogenaamde triggerfactoren vormt de website van het Expertise centrum Sociale Stabiliteit (2020) een goede start (zie literatuurlijst). Ook kun je de e-learning doen die (gratis) te volgen is op <https://www.traininghermes.eu>.

Wat is polarisatie?

Daar waar radicalisering plaatsvindt op individueel of groepsniveau, is polarisatie meer een maatschappelijk kenmerk. Polarisatie is een natuurlijke manier van mensen om de wereld overzichtelijk te maken en tegenstellingen te zien, man-vrouw, gelovig-ongelovig, 010 tegen 020, elite tegen het volk, wij tegen zij etc. Hierbij worden ook allerlei eigenschappen aan individuen uit de verschillende groepen toegekend (Brandsma, 2016).

Dit kan een probleem worden door drie mechanismen die polarisatie voeden: 1) wij-zij denken; 2) het blijven benadrukken van verschillen; en 3) onderbuikgevoelens overtreffen rede en argumenten

(Brandsma, 2016). Dit kan ertoe leiden dat het niet meer gaat over de inhoud van een meningsverschil of tegengesteld belang, maar om een steeds sterker wordende wij tegen zij houding die op elk conflict wordt toegepast.

Deze achtergrond van een gepolariseerde maatschappij met versterkte tegenstellingen en een gebrek aan inhoudelijke argumenten, kan radicalisering stimuleren.

Wat verstaan we onder coaching en ouderschap?

Coaching en opvoeding worden beide beschouwd als belangrijke factoren om radicalisering te voorkomen, omdat ze zoveel bijdragen aan identiteitsvorming, het vormen van beschermingsfactoren en het tegengaan van risicofactoren.

Aangezien er veel onderling samenhangende termen bestaan en deze afwisselend worden gebruikt, bijvoorbeeld coaching, opvoeding, mentorschap, onderwijs, counseling en advisering, is het nuttig om een idee te hebben van wat we met deze termen bedoelen.

Ouderschap kan worden gezien als de manier waarop kinderen het totaal van gedragingen die hun ouders tijdens hun leven gebruiken om het ontwikkelingsproces van hun kinderen vorm te geven, waarnemen (Baumrind, 1991). De belangrijkste taken van het ouderschap zijn het beïnvloeden, onderwijzen en controleren. De stijl waarmee het ouderschap wordt ingevuld is van grote invloed op het welzijn en gedrag van een kind. Het omvat twee dimensies.

Ten eerste, ouderlijke responsiviteit (ook aangeduid als ouderlijke warmte of steun), die verwijst naar “de mate waarin ouders bewust de individualiteit, zelfregulering en zelfbewustwording van kinderen bevorderen door afstemming en steun gericht op de speciale behoeften en eisen van kinderen” (Baumrind, 1991, p. 62).

De tweede dimensie is de ouderlijke vraagstelling (ook wel gedragscontrole genoemd), die refereert aan “de claims die ouders op kinderen maken om te integreren in het hele gezin, door hun eisen, supervisie, disciplinaire inspanningen en bereidheid om het ongehoorzame kind te confronteren” (Baumrind, 1991, blz. 61- 62).

Daarnaast is er een derde dimensie waarmee ouderschap kan worden gecategoriseerd en dat is de mate van psychologische controle, die “verwijst naar pogingen om controle te krijgen over de psychologische en emotionele ontwikkeling van het kind” (Barber, 1996, p. 3296), door het gebruik van opvoedingspraktijken zoals schuldgevoelens, wegnemen van liefde of aanwakkeren van schaamtegevoelens.

Eerstelijnsprofessionals hebben vaak een relatie als coach of mentor ten aanzien van jongeren. Coaching kan worden beschouwd als het ondersteunen van een persoon in zijn of haar persoonlijke ontwikkeling in een professionele relatie.

Traditioneel wordt mentorschap gedefinieerd als een relatie tussen een oudere, meer ervaren mentor en een jongere, minder ervaren protégé met als doel de carrière van de protégé te helpen en te ontwikkelen (Kram, 1985).

De belangrijkste elementen van zowel coaching, opvoeding als mentorschap in deze context zijn ‘ondersteuning tijdens de persoonlijke ontwikkeling’ en ‘lange(re) termijn relatie’.

Waarom zijn coaching en ouderschap belangrijk?

Een conflicterende of negatieve identiteit een van de meest genoemde push- en pull-factoren in het proces van radicalisering (Stout, 2002), samen met onder andere een zoektocht naar zingeving en betekenis (Kruglanski, Gelfand, Belanger, Sheveland, Hetiarachichi & Gunaratna, 2014; Silverman, 2017), gebrek aan zelfwaardering (Borum, 2017; Chassman, 2016), afreageren van agressie (Moghaddam, 2005) en gebrekkige sociale vaardigheden en contacten (Taylor & Horgan, 2006).

Deze factoren vallen samen met de belangrijkste taak die adolescenten in hun ontwikkeling hebben, het vormen van een eigen identiteit in relatie tot anderen. De ontwikkeling van het kind begint bij de geboorte en eindigt met de adolescentie. In die tijd vinden biologische, sociale, emotionele, cognitieve en psychologische veranderingen plaats. In elke fase heeft een kind een centrale uitdaging te overwinnen. Tieners en adolescenten zijn op weg van de kindertijd naar de volwassenheid en onderweg vormen ze hun identiteit en zelfstandigheid.

De vragen die jongeren zich in deze periode stellen zijn: Wie ben ik? Waar hoor ik thuis? Wat is mijn rol op deze aarde? Hoe kan ik bijdragen? Ben ik goed genoeg? Hoe kan ik omgaan met tegenspoed? Hierbij nemen de adolescenten afstand van hun ouders, sluiten ze zich aan bij groepen leeftijdsgenoten en gaan zo op zoek naar hun plaats in de maatschappij.

De manier waarop adolescenten tijdens deze socialisatie worden begeleid, kan jongeren helpen om uit te groeien tot evenwichtige en volwassen jongvolwassenen. Het kan ook zijn dat zich tijdens deze reis naar volwassenheid radicaliseringsverschijnselen ontwikkelen.

Coaching en opvoeding zijn instrumenteel in de identiteitsvorming van jonge mensen. Om jongeren goed te kunnen begeleiden hebben coaches en ouders begrip en vaardigheden nodig om te kunnen ondersteunen bij het verwerken van emoties, zelfontwikkeling, positieve bekrachtiging, omgaan met stressvolle situaties, het opnemen van sociale steun, enz. en zo een positief rolmodel te zijn.

Workshop “Coaching en ouderschap”

Doelgroep

Ouders en eerstelijnsprofessionals die werken met jongeren die mogelijk kwetsbaar zijn voor radicalisering, zoals docenten, mentoren, jongerenwerkers, politiemensen, jeugdzorg-medewerkers en therapeuten, veiligheidskundigen, coaches, etc.

Centrale vragen

In de workshop zullen de volgende vragen beantwoord worden:

- Wat is radicalisering?
- Wat verstaan we onder coaching en ouderschap?
- Wat is de relatie tussen coaching en ouderschap met radicalisering?
- Wat zijn de beste coachingsstrategieën om met adolescente jongeren om te gaan?
- Hoe kun je de inhoud van deze workshop gebruiken, als ouder of in je werk met jongeren?

Centrale concepten

Radicalisering, adolescentie, ouderschap, coaching, triggers van radicalisering, identiteitsvorming, doelgerichte strategieën om met jongeren om te gaan, enz.

Leeruitkomsten

De leeruitkomsten zijn deels afhankelijk van de oefeningen die gekozen worden. Na het afronden van de workshop:

- weet de deelnemer wat radicalisering inhoudt;
- kent de deelnemer de relatie tussen coaching, ouderschap en radicalisering;
- kan de deelnemer jongeren ondersteunen bij positieve identiteitsontwikkeling door een beter begrip van concepten als emoties, discriminatie, overtuigingen en teamwork;
- kan de deelnemer jongeren ondersteunen om in positieve zin met anderen om te gaan, conflicten op te lossen en betere relaties te creëren.

- weet de deelnemer waar aanvullende kennis en trainingen over omgaan met radicalisering te vinden zijn;
- kan de deelnemer de kennis en vaardigheden ten aanzien van coaching en ouderschap integreren in zijn of haar professionele routine.

Kerncompetenties

De belangrijkste vaardigheden die adolescenten moeten aanspreken tijdens hun emotionele en gedragsontwikkeling, waarbij ouders en coaches een belangrijke rol spelen worden hieronder genoemd. Na het afronden van de workshop kunnen de deelnemers de volgende kerncompetenties overbrengen op jongeren:

- Het herkennen en beheersen van **emoties** - om elke moeilijke situatie die zich voordoet te kunnen beheersen, moeten jongeren eerst hun vermogen ontwikkelen om de bron van hun gevoelens te identificeren, om het probleem goed te kunnen labelen.
- Het ontwikkelen van **empathie** - nadat ze hebben geleerd hoe ze hun gevoelens correct kunnen labelen, moeten jongeren het vermogen ontwikkelen om de emoties van de mensen om hen heen te begrijpen, en het belangrijkste is dat ze leren om rekening te houden met die gevoelens in de interactie met anderen.
- Het ontwikkelen van het vermogen om **samen te werken** - in de huidige maatschappij is het vermogen om in teams te kunnen werken om een gemeenschappelijk of persoonlijk doel te bereiken de sleutel tot overleven. Daarnaast speelt samenwerking een rol in goede relaties en netwerken.
- Het herkennen en vermijden van **stereotypering** en het **discriminatie** - nadat ze geleerd hebben hoe ze hun gevoelens ten opzichte van zichzelf en anderen kunnen controleren en uitdrukken, moeten adolescenten leren wat een stereotype is en hoe het de relatie met hun leeftijdsgenoten kan beïnvloeden. Bovendien is deze levensfase de impact van stereotypen op jongeren het grootst (bijvoorbeeld genderstereotypen, seksuele intimidatie, etc.).

Methodologie

Deze workshop gaat uit van het ontwikkelen van kennis en vaardigheden door middel van het cognitief-gedragsonderwijsmodel en het learning by doing model (zie ook bijlage 1). Het belangrijkste doel is om deelnemers kennis en vaardigheden aan te leren waardoor ze jongeren kunnen ondersteunen bij het leren samenwerken, het leren omgaan met emoties, het ontwikkelen van empathie en het herkennen van stereotiep denken.

De achterliggende gedachte is dat als je jongeren daarin stimuleert, ze op hun weg naar volwassenheid een meer positieve identiteit ontwikkelen en betere relaties met anderen waardoor ze minder gevoelig zijn voor polarisatie en radicalisering.

Structuur van de workshop

Geschatte tijdsindeling (natuurlijk afhankelijk van het aantal en het niveau van de deelnemers, de tijd die er is en de oefeningen die jullie kiezen):

Inloop, koffie, thee	15 min
Voorstellen en inleiding	45 min
Uitleg over radicalisering	45 min
Pauze	15 min
Uitleg over coaching en ouderschap incl. oefeningen deel I	90 min
Lunch	45-60 min (geef tijd voor uitwisselen van ervaringen en opbouwen netwerk)
Oefeningen deel II	60 min
Feedback en afsluiting	10 min

Als er meer tijd is, kun je oefeningen toevoegen. Als er minder tijd is, kun je onderdelen schrappen. Dit laatste is zeker aan te raden als de workshop online wordt gegeven. Voorstel om bij een fysieke bijeenkomst de deelnemers niet achter tafeltjes te laten zitten, maar in een kringopstelling.

Keuze oefeningen

Het doel van de workshop is om ouders en coaches kennis en vaardigheden aan te bieden die de basis kunnen leggen voor een betere ondersteuning van de jongere op diens weg naar volwassenheid.

De oefeningen die in deze workshop kunnen worden opgenomen, zijn er enerzijds op gericht op de professional te laten begrijpen wat coaching en ouderschap inhouden en welke rol ouders en coaching kunnen hebben op de ontwikkeling die jongeren doormaken. Anderzijds zijn er oefeningen die ook met jongeren gedaan kunnen worden. Op deze manier ontstaat begrip bij jongeren en leer je ze ook alternatieve manieren om te reageren op de uitdagingen en tegenslagen die ze tegenkomen zodat gewerkt kan worden aan een positieve identiteit en goede relaties.

De achterliggende gedachte is dat als je jongeren daarin stimuleert, ze op hun weg naar volwassenheid een meer positieve identiteit ontwikkelen en betere relaties met anderen waardoor ze minder gevoelig zijn voor polarisatie en radicalisering.

Een ander onderscheid is dat sommige oefeningen gericht zijn op het herkennen van negatieve factoren, andere op het ermee omgaan, en weer andere op het versterken van beschermingsfactoren.

De workshop is opgezet voor professionals en ouders, maar zoals gezegd kunnen delen ook gedaan worden met jongeren. Dat kan betekenen dat alternatieve oefeningen worden gekozen en dat oefeningen naar eigen inzicht worden aangepast op de leeftijdsgroep.

In de huidige opzet van de workshop worden onderstaande oefeningen uitgevoerd. Deze worden vanaf blz. 13 verder uitgewerkt. Afhankelijk van de tijd en wensen van de deelnemers, kun je er voor kiezen om extra of andere oefeningen te gebruiken.

1. Wat is een goede mentor?	blz. 13
4. Bouw je eigen rolmodel	blz. 18
5. Het M&M's emotiespel	blz. 20

Oefening 1

Wat is een goede mentor/ouder?

Doel	Het doel van deze oefening is dat mensen een duidelijk beeld krijgen van wat goed opvoeden/begeleiden/coachen is (voor hen) Aangezien er veel termen bestaan en afwisselend worden gebruikt (bijv. coaching, opvoeding, mentorschap, onderwijs, counseling, consulting) is een algemeen idee van wat we bedoelen met opvoeding, mentorschap/coaching nuttig. Het is geen probleem als de deelnemers samen een definitie maken die afwijkt van de beschrijvingen in de tekst, zorg er alleen voor dat deze elementen bevat als 'ondersteuning tijdens de persoonlijke ontwikkeling' en dat het om een lange(re) termijn- relatie gaat. Je kunt deze oefening ook eerder inzetten en als ijsbreker gebruiken.
Doelgroep	12-16, 16+ en volwassenen
Timing	30 minuten
Nodig	Flipover, markers of pc, beamer, smartphone, pen en papier
Beschrijving	De trainer vraagt de deelnemers het antwoord op de volgende vragen in maximaal drie regels op papier te zetten. Afhankelijk van het publiek kun je één of twee vragen kiezen die bij de groep passen. • Hoe kun je een goede coach/mentor beschrijven? • Hoe kun je een goede ouder beschrijven? • Is er een bepaalde persoon/figuur in een boek of film/cartoon die je als een inspirerend rolmodel ziet? • Als je rolmodel een echt persoon is, hoe heeft die persoon dan invloed op je ontwikkeling? Maak duo's en laat mensen hun antwoorden uitwisselen. Noteer ter afsluiting de antwoorden in een plenaire terugkoppeling.
Tip	Als deelnemers niet goed kunnen schrijven, kun je ze ook vragen om een tekening te maken of het alleen te vertellen
Leermethode	Instructie, begeleide discussie, <i>cognitive modelling through mentor think aloud</i> , zelf-instructie
Visuele ondersteuning	Dia

Oefening 2

Eigenschappen van ouders en coaches

Doel	De brainstormsessie kan worden gebruikt als ijsbreker om tot een werkdefinitie te komen voor begrippen als coaching, opvoeding, mentorschap en counseling. Het doel van deze oefening is dat mensen een duidelijk beeld krijgen van wat ouders en coaches eigenlijk kunnen doen, en biedt daarmee reflectie op hoe ze het zelf doen.
Doelgroep	12-16, 16+ en volwassenen
Timing	30 minuten
Nodig	Flip-over, markeerstiften of pc, beamer, smartphone, pen en papier
Beschrijving	Stap 1: Elke deelnemer krijgt vier stukken papier in verschillende kleuren (rood voor de ouder, blauw voor de coach, geel voor de mentor en groen voor de begeleider) en wordt gevraagd een tabel te tekenen met drie kolommen (één voor pluspunten, één voor minpunten en één voor interessante kenmerken). Stap 2: elke deelnemer noteert in 5 minuten mogelijke positieve aspecten van de hierboven vermelde rollen in de eerste kolom van elk vel papier, rekening houdend met de relatie die hij/zij kan ontwikkelen met elke persoon (ouder, coach, mentor en begeleider). Stap 3: elke deelnemer schrijft in 5 minuten mogelijke negatieve aspecten van elke hierboven vermelde rol op in de tweede kolom. Stap 4: elke deelnemer schrijft in 5 minuten alle interessante en bijzondere dingen bij elke categorie op (inclusief bedoelingen en gevolgen) laatste kolom. Stap 5: plenaire reflectie (of in groepen van 4). Leg alle tabellen per categorie naast elkaar. Omcirkel vergelijkbare antwoorden. Koppel plenair terug wat per rol het meest genoemd is in de drie kolommen.
Tip	Je kunt de vellen ook vooraf al voorzien van de drie kolommen. Als er deelnemers zijn die niet kunnen schrijven, dan kun je die aan een ander koppelen die de antwoorden voor hem of haar opschrijft. Of, als er meer zijn, kun je een aparte groep maken, die onder begeleiding van een trainer de antwoorden formuleert. De trainer noteert de samenvatting van de antwoorden.

Leermethode	Instructie, begeleide discussie, <i>cognitive modelling through mentor think aloud</i> , zelf-instructie
Visuele ondersteuning	Flipchart, coloured paper

Oefening 3

Geen advies!

Doel	Hoewel de rollen van ouders, coaches en docenten verschillen kennen, is de overeenkomst dat in het gesprek met jongeren die een probleem hebben beter geen advies gegeven kan worden. Het doel van deze oefening is om in een rollenspel te oefenen hoe je een probleem kunt bespreken zonder tot oplossingen en adviezen te komen.
Doelgroep	16 jaar en ouder
Timing	10 minuten
Nodig	PowerPoint-dia, pen en papier (of tablet/smartphone/laptop)
Beschrijving	Stap 1: De trainer maakt groepen van 3 à 4 personen Stap 2: In elke groep neemt één deelnemer de rol van student of kind, een tweede deelnemer is coach/mentor of ouder. De resterende deelnemers observeren. Stap 3: Degene die de jongere (student of kind) speelt, heeft een persoonlijk probleem. Bv: als moslim ervaart hij of zij stigmatisering en discriminatie door klasgenoten. De coach/mentor/ouder probeert de jongere te helpen zonder advies te geven. De observator noteert de manier waarop de coach/mentor/ouder communiceert. Stap 4: Bespreek het rollenspel na in je groep: • Hoe was het voor de coach/mentor/ouder? Was het makkelijk om geen advies te geven? • Hoe was het voor de 'jongere'? Wat werkte, wat werkte niet? Hielp het gesprek? • Wat vond de observator? Was de was de coach/mentor/ouder effectief? Gaf hij/zij advies? • Hoe had de coach/mentor/ouder de student efficiënter kunnen helpen? Stap 5: Plenaire terugkoppeling van de belangrijkste conclusies Bron: UNESCO, http://www.unesco.org/education/mebam/module_2.pdf

Tip	Stel in het begin vooral open vragen. Dit zijn vragen die beginnen met wat, waarom, hoe en welke. Je kunt ook doorvragen (Kun je daar iets meer over vertellen. Heb je dat al eens eerder meegemaakt?) Vermijd 'waarom' vragen, deze komen vaak aanvallend over en maken dat iemand in de verdediging gaat.
Leermethode	Begeleide discussie, <i>cognitive modelling through mentor think aloud</i> , rollenspel
Visuele ondersteuning	PowerPoint

Oefening 4 Bouw je eigen rolmodel

Doel	In het proces van persoonlijke ontwikkeling dat zich afspeelt tijdens de adolescentie, hebben jongeren de neiging om de persoon die ze het meest waarderen (een ouder, familielid, oudere vriend, superheld, filmster, enz.) te kopiëren in acties en gedrag. Deze oefening helpt de deelnemers hun eigen rolmodel op te bouwen. Hierdoor worden deelnemers zich bewust van wat een ouder/coach/mentor of docent zou moeten bieden om een positieve invloed te hebben.
Doelgroep	Zowel eerstelijnsprofessionals als jongeren
Timing	Deze oefening duurt ongeveer een half uur
Nodig	papier en pen (of tablet/smartphone/laptop)
Beschrijving	Stap 1: De trainer vraagt elke deelnemer om na te denken over een persoon die hen het meest heeft beïnvloed (op een positieve manier) en belangrijkste kenmerken van deze persoon op te schrijven, evenals hun reden om die persoon als de meest invloedrijke in hun leven te beschouwen. Stap 2: Vraag de deelnemers om na te denken over drie grote nadelen voor de persoonlijke ontwikkeling van jongeren vandaag de dag en deze op te schrijven. Stap 3: Vraag de deelnemers om na te denken over en te beschrijven hoe hun rolmodel hen kan helpen de effecten van deze nadelen te verkleinen. Stap 4: Vraag de deelnemers om na te denken over 3 andere kenmerken die volgens hen een rolmodel moet hebben (andere dan de kenmerken die eerder zijn genoemd) en deze te noteren. Opmerking: voor de deelnemers die niet kunnen schrijven, zal de moderator een kleine groep samenstellen om de bovengenoemde punten te bespreken. Stap 5: De trainer nodigt elke deelnemer (of bij een grote groep: een aantal deelnemers) uit om zijn of haar rolmodel voor de groep te presenteren en te vertellen hoe dit kan helpen bij het werken met jongeren, waarbij alle deelnemers worden betrokken om commentaar te geven en te discussiëren.

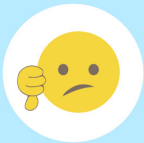
Tip	Deelnemers die niet kunnen lezen of schrijven, werken in duo's met andere deelnemers die hen zullen helpen de oefening te doen.
Leermethode	Vrije discussie
Visuele ondersteuning	Hand-out met figuur 1 en dia met figuur 2

Oefening 5

Het M&M emotiespel

Doel	Deelnemers oefenen met het actief uiten hun gevoelens, waarbij ze kleuren verbinden met verschillende emoties. De oefening helpt ook om te herkennen welke situaties bepaalde emoties oproepen en maakt het makkelijker om met andere mensen over emoties te praten.
Doelgroep	Pubers en teenagers
Timing	30 minuten
Nodig	M&Ms, pen en papier
Beschrijving	Stap 1: De trainer geeft elke deelnemer 6 M&M's met verschillende kleuren en vraagt om een formulier in te vullen (zie figuur 1 hieronder) in overeenstemming met de opdracht in figuur 2 die tijdens de oefening zal worden geprojecteerd. Als er een situatie bij een kleur is ingevuld, mag de bijpassende M&M gegeten worden. Stap 2: De deelnemers maken duo's en bespreken hun resultaten, waarbij ze vergelijkbare situaties en ervaringen in kaart brengen.
Tip	Deelnemers die niet kunnen lezen of schrijven, werken in duo's met andere deelnemers die hen zullen helpen de oefening te doen.
Leermethode	Vrije discussie
Visuele ondersteuning	Hand-out met figuur 1 en dia met figuur 2

Hand-out oefening 5 – M&M's emotiespel

Figuur 1. Invulformulier

Candy **m&m's** Feeling Game Rules

Schrijf voor elk rood snoepje iets op waar je blij van wordt.

Schrijf voor elk geel snoepje iets op waar je enthousiast van wordt.

Noteer voor elk blauw snoepje een verkeerde beslissing die je vandaag hebt gemaakt.

Schrijf voor elk groen snoepje iets op waar je boos van wordt.

Noteer voor elk oranje snoepje een goede beslissing die je vandaag hebt gemaakt.

Schrijf voor elk bruin snoepje iets op waar je verdrietig van wordt.

Figuur 2. Regels M&M's emotiespel

(bron: <http://radathome.blogspot.com/2013/11/m-feelings-activity.html>)

Oefening 6 Emoties begrijpen

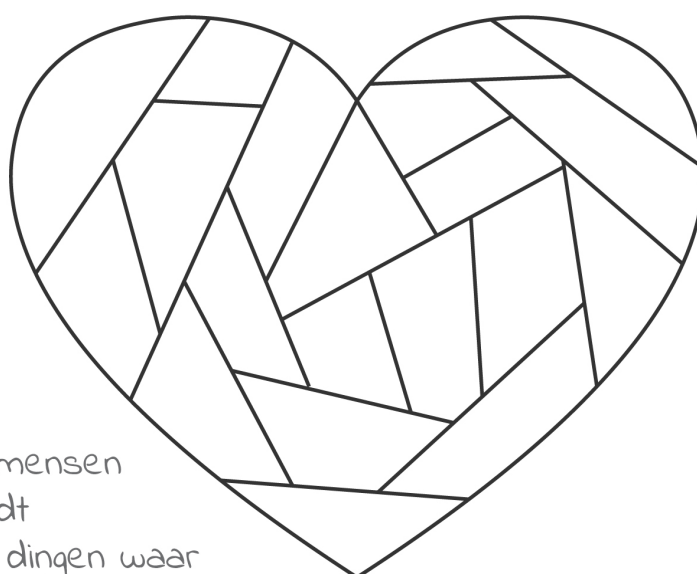
Doel	Deelnemers leren hoe verschillende emoties voor hen voelen in verschillende sociale contexten. Een beter begrip van hun emoties en zal de deelnemers helpen om te gaan met de verschillende stemmingen die ze tijdens een gewone dag ervaren. Bovendien zal deze oefening de deelnemers later helpen om een sterkere relatie met de jongeren op te bouwen en te begrijpen wat hen motiveert om op een bepaalde manier te handelen.
Doelgroep	Jongere jeugd. Voor oudere deelnemers zou het tekenen vervangen kunnen worden door een Mentimeter-opdracht gevolgd door een toelichting
Timing	1 uur
Nodig	Papier en kleurpotloden (of PC/beamer met internetverbinding)
Beschrijving	Stap 1: De trainer geeft de deelnemers een kaart van een hart (zie hieronder - figuur 3) en vraagt hen om de kaart individueel aan te vullen met wat hen gelukkig maakt, met verschillende kleuren afhankelijk van de categorie van factoren (ze hoeven niet alle categorieën op de kaart te vermelden - mensen, dingen, activiteiten, plaatsen - ze kunnen alleen die categorieën kiezen die een impact hebben op hun welzijn). Stap 2: Elke deelnemer wordt voor de groep uitgenodigd om zijn/haar representatie van de kaart te presenteren, met voorbeelden van ervaringen die hem/haar hebben bepaald om een specifieke activiteit/persoon/plaats/iets op de kaart te zetten. Alternatief voor oudere jeugd: Ga naar Mentimeter.com en geef in een steekwoord antwoord op de vragen (max 3 antwoorden per vraag). @trainer: Maak vooraf een account aan en drie sessies met de respectievelijke vragen: - Wie is mijn favoriete persoon? - Wat is mijn favoriete plek om te zijn? - Wat doe ik het liefst?

Tip	-
Leermethode	Zelf-instructie, vrije discussie,
Visuele ondersteuning	Hand-out

Plattegrond van je hart

Favorieten

Kleur in:

Rood - voor de mensen
waar je van houdt

Groen - voor de dingen waar
je van houdt

Blauw - voor de plekken waar
je van houdt

Paars - voor de activiteiten waar je
van houdt

Naam:

Datum:

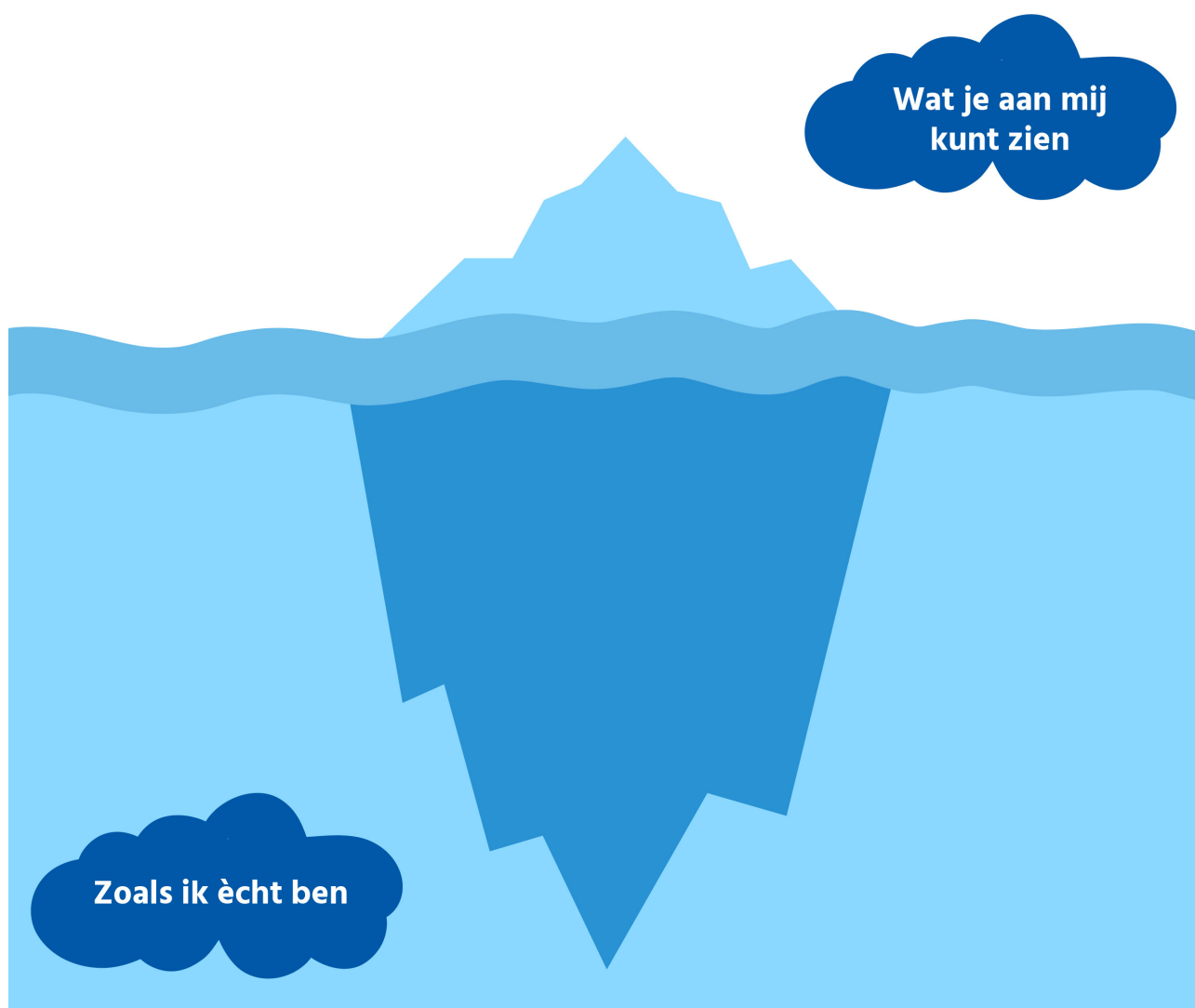
Figuur 3. De plattegrond van je hart

Oefening 7

Hoe zie je mij?

Doel	Om de deelnemers te helpen hun sterke punten te erkennen en zich bewust te worden van de perceptie van andere mensen. Een veilige ruimte bieden om verschillende perspectieven op het eigen imago te ervaren en daarbij te realiseren dat mensen vaak stereotyperen.
Doelgroep	12-16 jaar
Timing	1 uur
Nodig	Hand-out (1 per persoon voor de groep)
Beschrijving	Stap 1: Een deelnemer gaat (op vrijwillige basis) voor de groep staan en de trainer vraagt de andere deelnemers één woord te kiezen om de persoon die voor hen staat te beschrijven. (Geen scheldwoorden en benoem dat de oefening wordt herhaald voor elke deelnemer). Stap 2: De groep noteert het woord boven het wateroppervlak op onderstaand figuur (Figuur 4). Stap 3: Nadat het formulier is overhandigd, presenteert de vrijwilliger zichzelf en probeert hij/zij zich te concentreren op het toelichten van het deel van de beschrijving (ontwikkeld door de groep) dat juist was. Stap 4: De vrijwilliger vult hetzelfde formulier onder de streep in en houdt het bij om het verschil te zien tussen wat mensen op het eerste gezicht over hem/haar denken en hoe hij/zij werkelijk is. Dit zal helpen om de impact van misvattingen te beseffen.
Tip	De uitdaging is om veiligheid te bieden zodat deelnemers dit aandurven. Als de groep te groot is, kan deze ook gesplitst worden in kleinere groepjes. Dit zorgt ervoor dat de aandacht erbij blijft en kan ook voor meer veiligheid zorgen. Bij de deelnemers die niet kunnen schrijven wordt iemand anders gevraagd om aantekeningen te maken
Leermethode	Begeleide discussie
Visuele ondersteuning	Zie figuur hieronder

Hand-out oefening 5 – M&M's emotiespel

Figuur 4. De ijsberg van perceptie

Oefening 8

Veranderen

Doel	Deze oefening is bedoeld om de deelnemers te helpen hun huidige situatie kritisch te evalueren in termen van prestaties en doelstellingen. Het zal hen ook helpen om te ontdekken welke gebieden volgens hen verder ontwikkeld moeten worden. Bovendien zal het hen ook helpen begrijpen of ze de hulp van een ouder/coach-figuur nodig hebben om hun doelen te bereiken.
Doelgroep	14-18 jaar
Timing	1 uur
Nodig	Hand-out
Beschrijving	Tijdens deze oefening worden de deelnemers aangemoedigd om hun huidige situatie te analyseren en te bepalen wat ze anders willen om tevreden te kunnen zijn over hun leven. Op deze manier kunnen ze begrijpen dat verandering onvermijdelijk is tijdens het leven en een manier te bedenken om in een bepaalde context te veranderen. Het maken van veranderingen hoort bij het leven, het helpt om scherp en gemotiveerd te blijven. Wanneer je wilt veranderen, moet je eerst antwoord geven op de volgende vraag: waarom wil je veranderen? De deelnemers wordt gevraagd te kijken naar hun leven zoals het nu is. Ze houden allemaal van delen van hun leven en ze hebben allemaal dingen die ze graag zouden willen veranderen, soms zijn ze zich niet eens bewust van wat ze leuk vinden en vinden ze zichzelf niet leuk totdat ze er goed naar kijken (zie de handout hieronder). Stap 1: In de eerste fase wordt de deelnemers gevraagd om alle dingen die ze leuk vinden aan hun leven op te schrijven - de dingen die ze willen en al hebben. Stap 2: Vraag de deelnemers om na te denken over de dingen die ze in hun leven hebben, maar niet willen hebben. Ze kunnen alles in deze lijst opnemen, van hun leidinggevenden tot hun gewicht, niet-ondersteunende familie enzovoorts. Wat hebben ze dat ze niet willen? Ze kunnen alles op de lijst zetten.

	Stap 3: Vraag de deelnemers na te denken over hun doelen en deze te noteren. Gedurende deze stap zullen zij zich ontwikkelen en merken dat zij nieuwe doelen benoemen en dat zij het gevoel hebben dat zij de gewenste resultaten bereiken. Ze zullen moeten nadenken over hun leven en al hun verlangens, doelen en wensen (op elk vlak - persoonlijk, professioneel etc.) moeten vastleggen. Ze zullen gevraagd worden om alle dingen vast te leggen die ze niet in hun leven hebben, maar wel willen. Stap 4: Vraag de deelnemers tot slot om te kijken naar de dingen die ze niet hebben en ook niet willen hebben. Ze kunnen alles opnemen wat ze willen, van ernstige ziekte, dakloosheid tot werkloosheid en ernstige schulden. Stap 5: Vraag de deelnemers om de antwoorden op de eerste vier vragen door te lezen, zodat ze kunnen vaststellen of ze op dit moment iets zouden willen veranderen. Stap 6: De deelnemers wordt gevraagd om de kolommen te vergelijken met de dingen die ze hebben en niet willen en de dingen die ze niet hebben en niet willen. Ze kunnen de dingen die ze hebben en niet willen omzetten in een wens of doel. Stap 7: Laat de deelnemers bepalen hoe ze hun doelen gaan bereiken en welke rol een ouder/coach/docent hierin kan betekenen Bron: 25 free coaching tools and techniques, https://wordpress-testblog2.files.wordpress.com/2013/09/25-free-coaching-tools-and-techniques.pdf
Tip	Deze oefening kan het beste in een kleine setting worden gedaan. Bij de deelnemers die niet kunnen schrijven noteert de ouder/coach/docent de antwoorden
Leermethode	Begeleide discussie
Visuele ondersteuning	Zie tabel hieronder

Hand-out oefening 8 – Wensen en doelen

1. Dingen die je al in je leven hebt en fijn vindt

2. Dingen in je leven die er zijn, maar die je liever niet wil

3. Dingen die je niet hebt, maar wel graag in je leven wil hebben

4. Dingen die je niet hebt, en ook niet wil in je leven

5. Check of je op dit moment iets in je leven zou willen veranderen

Wensen en doelen (deel 2)

6. Nieuwe doelen (voortkomend uit antwoord 2 en 3)

	Nieuwe doelen
Dingen die je hebt en niet wil	1.
Dingen die je niet hebt en zou willen	2.

7. Hoe ga ik mijn doelen bereiken?

Doel 1

Realiteit

Mogelijkheden

Actie

Doel 2

Realiteit

Mogelijkheden

Actie

Oefening 9 Stoelendans

Doel	De oefening laat de deelnemers te bepalen met elkaar communiceren en interacteren, zonder subjectieve keuzes te maken, aangezien ze hun gesprekspartner willekeurig zullen kiezen. Bovendien zal het hen helpen om de emotionele aard te onderzoeken van kwesties die moeilijk te bespreken zijn met een ouder/leraar/coachfiguur. Ook illustreert deze oefening dat het prima is om verschillende overtuigingen te hebben, zolang anderen er niet door benadeeld worden.
Doelgroep	14-18 jaar
Timing	20-25 minuten
Nodig	Stoelen, mogelijkheid om muziek af te spelen (CD-speler, laptop en luidsprekers), lijst van te bespreken onderwerpen
Beschrijving	Tijdens deze oefening worden de deelnemers aangemoedigd om te discussiëren over vooraf ingestelde onderwerpen over ouder-kind en vriendenrelaties. Ze zullen willekeurig hun gesprekspartners kiezen, zodat ze met alle groepsleden kunnen praten. De discussies worden geobserveerd door de moderator om te zien of er onderwerpen zijn die verder besproken kunnen worden in de groep. Emoties kunnen hoog oplopen wanneer bepaalde zaken worden besproken. Hoe meer betrokken we bij een onderwerp zijn, hoe groter de kans dat we de standpunten die we erover hebben niet als 'gewoon een mening' zien, maar als fundamenteel voor ons gevoel van wie we als mensen zijn. Dat betekent dat we aanvallen op onze ideeën en argumenten kunnen ervaren als aanvallen op onszelf en dat we terughoudend kunnen zijn om onze meningen te uiten bij mensen die we niet kennen of vertrouwen. Deze oefensessie is bedoeld om de deelnemers te helpen bij het verkennen van de emotionele dimensie van moeilijke kwesties en de implicaties daarvan voor het klimaat en het management in de klas. Het is ook ontworpen als een 'ijsbreker' om de deelnemers te helpen elkaar beter te leren kennen. Stap 1: De moderator verdeelt stoelen willekeurig over de kamer in tweetallen tegenover elkaar, één voor elke deelnemer.

Stap 2: De moderator toont de eerste van een lijst met omstreden stellingen over docenten, ouders en vrienden op het scherm.

1. Mijn ouders weten wat voor mij het beste is.
2. Natuurlijk vertel ik mijn ouders over mijn romantische relaties/seksleven.
3. Mijn vrienden vroegen me om te roken om geaccepteerd te worden in hun groep, terwijl ze wisten dat ik dat niet wil.
4. Mijn vader denkt dat mijn vrienden een slechte invloed op mij hebben.
5. Ik heb grote waardering voor mijn docenten.
6. Mijn ouders verbieden me alcohol te drinken.
7. Mijn vrienden haalden me over om te spijbelen.

Stap 3: De trainer vertelt de deelnemers dat ze zo muziek te horen krijgen. Als de muziek begint, moeten ze willekeurig door de kamer gaan lopen - of dansen, als ze daar zin in hebben. Wanneer de muziek wordt gestopt, moeten ze snel op de dichtstbijzijnde stoel gaan zitten - zodat iedereen met z'n tweeën tegenover elkaar komt te staan. Op dit punt zal de moderator hen vragen om de eerste getoonde stelling te lezen.

De persoon in elk paar die als laatste ging zitten, heeft 30 seconden de tijd om hun partner te vertellen wat hun persoonlijke mening is over de kwestie die wordt voorgelezen. Gedurende deze tijd dient de partner te zwijgen en geen enkele aanwijzing te geven of hij/zij het eens of oneens is. Daarna is het de beurt aan de andere partner om gedurende 30 seconden hun mening te geven over de verklaring.

Stap 4: De muziek wordt gespeeld, en gestopt en de deelnemers bespreken de eerste stelling.

Stap 5: De muziek begint opnieuw, en het proces zal worden herhaald totdat alle stellingen zijn besproken.

Stap 6: De trainer laat de stoelen in een kring zetten en leidt de discussie over de gevoelens die de deelnemers tijdens de oefening hebben ervaren en wat ze hiervan kunnen leren over het omgaan met moeilijke kwesties in hun interacties met zowel ouders als vrienden. Wat vinden zij ervan om openlijk te spreken over onderwerpen die zij als moeilijk beschouwen?

Bron: Teaching controversial issues, <https://rm.coe.int/16806948b6>

Tip	Pas de stellingen aan of kies zelf alternatieve stellingen die goed aansluiten bij je publiek.
Leermethode	Vrije discussie, oefening
Visuele ondersteuning	Beamer en muzikspeler

Oefening 10 Breng je wijk in kaart

Doel	De oefening is bedoeld om de deelnemers een profiel van hun lokale gemeenschap te laten ontwikkelen, om te onderzoeken hoe dit het leven van jongeren vormgeeft en om na te gaan waarom de dingen zijn zoals ze zijn. Het legt de gebieden waar jongeren mensen zich veilig voelen bloot en laat de verschillen in perspectief tussen verschillende groepen zien. Hiermee wordt het bewustzijn vergroot van de invloeden die een wijk of gemeenschap heeft op iemands leven en overtuigingen. Ook kunnen concepten als socialisatie, stereotypen en discriminatie aan bod komen.
Doelgroep	12-18 jaar
Timing	1 uur
Nodig	Grote vellen papier (A3)
Beschrijving	Tijdens deze oefening beantwoorden de deelnemers een aantal vragen die verband houden met de wijk/gemeenschap waar ze deel van uitmaken. De trainer probeert samen met de deelnemers de belangrijkste factoren te identificeren die specifiek zijn voor de wijk of gemeenschap waarin ze leven en die het ontwikkelingsproces van de deelnemers of hun welzijn kunnen beïnvloeden. Stap 1: De moderator verdeelt stoelen willekeurig over de kamer in tweetallen tegenover elkaar, één voor elke deelnemer. Stap 1: Vraag de deelnemers om op een groot vel papier een ruwe schets te maken van wat zij als hun gemeenschap beschouwen. Ze moeten voldoende ruimte buiten en binnen de grens laten om te kunnen schrijven. Stap 2: Vraag de deelnemers om zich te concentreren op het binnenste gedeelte van de grens, en teken de antwoorden op de volgende vragen op de kaart: a. Waar liggen de belangrijkste oriëntatiepunten? Welke instellingen zijn er? b. Welke bedrijven zijn er in de wijk en waar zijn ze gevestigd? Welke jongerenorganisaties of buurtverenigingen bestaan er?

c. Welke groepen mensen zijn er in de gemeenschap? Zijn ze ergens gevestigd? Hoe bewegen ze zich binnen de gemeenschap? Waar zijn de jongeren in de gemeenschap? Welke ruimtes zijn er voor hen beschikbaar?

d. Welke jongerenprogramma's, initiatieven en mogelijkheden bestaan er? Waar? Welke ruimte is veilig, gevaarlijk of alleen overdag open en veilig voor jongeren?

e. Welke ruimte is verboden voor jongeren?

f. Waar vindt het geweld plaats (als het binnen de gemeenschap plaatsvindt)? Waar kunnen jongeren terecht om beschermd te worden of zich veilig te voelen?

g. Hoe verandert de ruimte op bepaalde momenten van het jaar, rond bepaalde gebeurtenissen of wanneer bepaalde dingen gebeuren?

Stap 3: De deelnemers wordt gevraagd zich te concentreren op het buitenste deel van de grens en door te tekenen de volgende vragen te beantwoorden:

a. Wat zijn de waargenomen bedreigingen voor de lokale gemeenschap?

b. Waar komen deze bedreigingen vandaan?

c. Wie zijn de buitenstaanders die regelmatig in de gemeenschap komen?

d. Waar komen ze vandaan en waarom?

Stap 4: De deelnemers wordt nu gevraagd de volgende vragen vanuit hun eigen perspectief te beantwoorden:

a. Waar zijn de plaatsen die zij bezoeken?

b. Waarom die plaatsen?

c. Welke plaatsen zijn veilig voor hen om te bezoeken?

d. Welke plaatsen zijn niet veilig voor hen om te bezoeken en waarom niet?

e. Kunnen ze met anderen naar sommige van die plaatsen gaan?

	Stap 5: De moderator moet alle resultaten van de deelnemers vergelijken en kan verschillende onderwerpen uit de antwoorden van de deelnemers ter discussie stellen. Bron: Young people and extremism: a resource pack for youth workers, https://www.salto-youth.net/downloads/4-17-3477/SALTO%20extremism%20pack.pdf
Tip	Bevestig de effecten die bepaalde omgevingsfactoren op mensen kunnen hebben, de manier waarop anderen bewoners van bepaalde wijken zien (en labelen) en maak ze bewust van de keuze die ze hebben om ermee om te gaan.
Leermethode	Begeleide discussie
Visuele ondersteuning	-

Bibliografie

- Barber, B. K. (1996). Parental psychological control: Revisiting a neglected construct. *Child development*, 67(6), 3296-3319.
- Baumrind, (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of early adolescence*, 11(1), 56-95.
- Borum, R. (2017). The etiology of Radicalization. In: G. LaFree & J. Freilich (Eds.), *The Handbook of the Criminology of Terrorism*. (pp. 17-32). Chicester, England: Wiley & Sons.
- Bos, K., van den (2019). *Waarom mensen radicaliseren*. Amsterdam: Prometheus.
- Brandsma, B. (2016). *Polarisatie; inzicht in de dynamiek van wij-zij denken*. Schoonrewoerd: BB in Media.
- Chassman, A. (2016). Islamic State, identity, and the global jihadist movement: How is Islamic State successful at recruiting “ordinary” people? *Journal for Deradicalization*, 9, 205-259.
- European Commission (2020). Prevention of Radicalisation. Opgehaald op 27 mei 2020 van https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/radicalisation_en
- Expertisecentrum Sociale Stabiliteit (2020). *Triggerfactoren*. Opgehaald op 1 augustus 2020 van <https://www.socialestabiliteit.nl/triggerfactoren/>
- Kram, K. E. (1985). *Mentoring at work*. Glenview, IL: Scott, Foresman.
- Kruglanski, A. W., Gelfand, M. J., Bélanger, J. J., Sheveland, A., Hetiarachchi, M., & Gunaratna, R. (2014). The Psychology of Radicalization and Deradicalization: How Significance Quest Impacts Violent Extremism. *Advances in Political Psychology*, Vol. 35, Suppl. 1, 2014 doi: 10.1111/pops.12163
- Lub, V., De Groot, N. and Schaafsma, J. (2011). *Polarisatie en radicalisering. De onderbouwing van sociale interventies getoetst*. Utrecht: Movisie.
- McCauley, C., & Moskalenko, S. (2017). Understanding political radicalization: The two-pyramids model. *American Psychologist*, 72(3), 205–216. <https://doi.org/10.1037/amp0000062>
- Moghaddam, F. (2005). The Staircase to Terrorism. A Psychological Exploration. *American Psychologist*, 60:2, 161–169 DOI: 10.1037/0003-066X.60.2.161
- Ranstorp, M. (2018). *The Root Causes of Violent Extremism*. Opgehaald op 9 april 2019 van https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/ran-papers/docs/issue_paper_root-causes_jan2016_en.pdf

- Silverman, T. (2017) U.K. Foreign Fighters to Syria and Iraq: The Need for a Real Community Engagement Approach, *Studies in Conflict & Terrorism*, 40:12, 1091-1107, DOI: 10.1080/1057610X.2016.1253991
- Stout, C.E. (Ed.)(2002). *The psychology of terrorism: Theoretical understandings and perspectives*, Vol. 3. Praeger Publishers/Greenwood Publishing Group.
- Taylor, M. and Horgan, J. (2006). 'A Conceptual Framework for Addressing Psychological Process in the Development of a Terrorist', *Terrorism and Political Violence* 18: 585–601.
- Zannoni, M., Varst, L. van der, Bervoets, E., Wensveen, M., Bolhuis, V. van, Torre, E. van der (2008). *De rol van eerstelijns werkers bij het tegengaan van polarisatie en radicalisering Van 'ogen en oren' naar 'het hart' van de aanpak*. Rotterdam: COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement.

Andere bronnen

- Partners in parenting, Norma G. Bartholomew, Danica K. Knight, Lois R. Chatham, D. Dwayne Simpson,
<http://ibr.tcu.edu/wp-content/uploads/2013/09/ppmanual.pdf>
- Positive Parenting, Diana Guthrie, Stephen P. Amos,
<http://wichita.kumc.edu/Documents/wichita/pediatrics/Positive%20Parenting%20Handbook.pdf>
- The CoParenting Toolkit, Isolina Ricci,
<http://thecoparentingtoolkit.com/PDF/ToolkitLookInside.pdf>
- Therapeutic parenting tools, Connie Bonner-Britt, Chuck Britt,
<http://www.selftimeout.org/assets/ther-parenting-tools.pdf>
- Better parenting facilitator manual,
https://bettercarenetwork.org/sites/default/files/Better-Parenting-Facilitator-Manual_FINAL_high-res-for-printing_23-5-2018.pdf
- 50 life coaching exercises,
http://www.davidbonham-carter.com/50_Life_Coaching_Exercises

Bijlage 1 Gebruikte onderwijstechnieken

Didactische werkvormen	
Instructie	X
Demonstratie	
Rollenspel	X
Feedback	X
Bekrachtiging gedrag	X
Oefenen	X
Begeleide discussies	X
<i>Cognitive modelling through mentor think aloud</i>	X
Open discussies	X
Zelfinstructie student	X

www.armourproject.eu

OPMERKING: Het gepresenteerde werk weerspiegelt de bevindingen van ARMOUR-werkpakket 3 "Experimentele laboratoria". De inhoud van dit document is volledig ter verantwoording van de schrijvers en kan op geen enkele manier gezien worden als een reflectie van de opvattingen van de Europese Commissie.

Dit project werd gefinancierd door de Internal Security Fund —
Police van de Europese Unie, onder Grant Agreement No. 823683.